

de roses coronada, / a *sepelir-la* baixen a la fossa» en una tragèdia de Víctor Balaguer. Una variant *sepellir* es troba, però, en diverses obres piadoses i cronístiques dels Ss. xv-xvii (exs en el *DAG*; amb *-ll-* a causa del següent).

En canvi, tingué llarga i ferma vida en català antic el verb *sebollir* per a 'soterrar, sepulturar'; i, en variant menys estesa, *sebellir*. És el prolongament hereditari del ll. *SEPELLIRE*, forma ja documentada en llatí tardà (en lloc de la més clàssica *SEPELIRE*), que ja es troba vulgarment en textos tardans i alguna inscripció (*CIL* VIII, 4373; *CGL* III, 75 33; i cites de Graur, *Rom* LIII, 201-2), i és de la que parteixen totes les formes romàniques: it. *seppellire*, fr. *ensevelir* (abans *sevelir*), oc. *sebelir* id. (com revela indirectament la conservació de la *-e-* medial fr. i oc.), cast. arcaic *sebellir*, generalment *çabullir* (que abans significava 'enterrar', i avui 'submergir', 'capbussar',¹ alterat en *ZAMBU-LLIR*, *DCEC*)

A certes parts de la Romània la paraula llatina degué alterar-se des de molt antic en **SEPŪLLIRE*, per influència de *sepultus* participi ll. clàssic de *sepelire*, i la de *sepultura* i *sepulcrum*: d'aquí la o del cat. ant *sebollir*, cast. *çabollir* (*-ullir*), reto-rom. *sabulū*, *-pultur*, i *sebulir* que és també ja antic en llengua d'oc.

La forma *sebellir*, més arcaica i semblant a la llatina apareix en alguns textos dels Ss. XIII-XIV, de matís dialectal més aviat nòrdic: «En lo temps d'En Gombert rey, tota Lombardia fo ferida de tan gran pestilència que a penes abastaven a *sebelir* los uns als altres, e aqueua pestilència era majormén a Roma ---», *VidesR*, 42v2 (ms. que no distingeix *-ll-* de *-l-*); «passà d'esta vida: e Amic, fill seu, *sebelli* l honradement», *Amic e Melis* (*NCL* XLVIII, 123). En docs. ross: «sien tenguts *sebelir* quascun ayn tres paubres, als quals paguem suari e camisa» a 1360; «que l meu cors sia *sebellut* al sementeri de ---» 1388: escrit *sebellir* els anys 1401 i 1414, i 10 o 12 vegades *sebelir*, des de 1360 a 1430 (*InuLC*).

Però la forma predominant *sebollir* (*-ullir*) no és menys antiga i sembla haver-se estès per tot el domini català: «lo Sanct Sepulcre d'Oltramar, en què Déus volc morir per nós, e ésser *sebulit* en aqueua terra», Jaume I (Ag, 506); «la ost dels fransesos --- tengueren asetjada la ciutat de Gerona --- Déu donà --- mortaldats, axí que l terç --- dels barons moriren --- que no y bestava hom a *sabollir*, tants ne morian tots dies», «--- e l rey d'Aragó --- al monestir de Sentes Creus --- los rics hòmens *sabolliren-lo* axí honradament com se tany» ---, Desclot (§§ 160, 168, *NCL* v, 95 9, 163.19; Buchon *sebolliren-lo*), «la sancta Terra de ultramar en què Jh. X. fo nat e crucificat e *sebullit*», Lluif (*Merravelles*, *NCL* I, 129).

Encara els Ss. XIV-XV: «mostrats-me lo cos, e fer-l'e *sabullir*», Reixac (Q., 132-32 i sovint); i no era estrany al Ross., car l'*InuLC* hi assenyala dos exs de *sebulir*, i un de *sevolir* (redactat en fr.) dels Templers del Mas-Déu; més rara, finalment, és una variant assimilada *sobollir* que troba tres vegades en una *Passió* ross de c. al S XV, i que figura també en el *Curial*: «fonc

tramès Critxi en la sua terra, e ab general dolor de tots los seus, honorablement *sobollit*» (*NCL* III, 200) «Lo cors de la sua dona --- onestament lo féu *sobollir*», *Decam* IV, § 4, 255 6 (trad *sepellire*)

¹ Potser d'una variant dialectal francesa, mig occitana, prové el mot *sabouler* usat per Montaigne en un sentit «houspiller» que s'acosta a aquest decantament semàntic castellà: «le tiers, qui avait été attrapé, lequel, comme meurtrier, le peuple pousse et *saboule*, au travers la presse, vers Timoléon ---», *Essais* I, cap 34 (ed. *Belles-Lettres* I, 280)

Sequaç, V. *segur* *Sequea*, *sequedat*, V. *sec* *Sequela*, *sequència*, V. *segur* *Sequer*, *-era*, *sequerada*, *sequeral*, *sequeri*, *sequeria*, *sequerol*, *sequerós*, *sequerut*, *sequesa*, *seques-amors*, V. *sec* *Sequestrar*, *sequestre*, V. *segrestar* *Sequí*, V. *seca* *Sequa*, V. *sec*

²⁰ SÈQUIA, de l'ar. *sāqīya* id, pròpiament participi actiu del verb *sāqā* 'regar'. □ 1.ª doc · 1094.

En un doc. en baix llatí relatiu a Balaguer: «dono --- hereditatem de Avinamoni --- in civitate Balagarii --- <juxta ripam> flumen Sigoris, et ipsa *cequia*» 1094, del cartoral de Tavèrnoles (Bast-Bass, 457) En els *Usatges* s'estableix la protecció d'una sèquia molinera de Bna, per mitjà d'una multa de 100 unces a pagar al Comte: «*cechiam* aque molindinorum que fluit ad Barchinonam mandamus esse intactam omni tempore --- et qui eam fregerit componat principı 100 uncias auri» (us. 74)

Més tardanament trobo *cechia* en un doc. del Princ. de 1164 (*BABL* VII, 113); en un del Segre, de 1169: «*cequia* usque in flumen Sicoris», MiretS (*El més antic t lit*, p 20); en afrontacions d'una propietat a Tàrraga: «de meridie, in ipsa *cechia* sive in ipso torrente unde aqua discurrit» a. 1174 (*Cart* de St. Cugat, III, p. 252). Bast-Bass. donen cites de *cechia* en un doc. d'Alòs de B, a. 1159; *cechiam molendini* Nargó 1172, Stes. Creus 1182, 1184. Per l'*InuLC* el veiem estès en docs. dels Ss XIII-XIV per la Pna. del Ross. i de l'Alt Emp; ja l'any 1262: «de recho Poncis --- quantum ad aquam dicte *sequie*»; i tres més entremig d'aquesta data i 1387, amb l'aclariment «*cequia* (*cechia*) sive regum», o sigui 'REC', un d'ells relatiu a la Muga, l'altre a Empúries.

A penes cal dir, car ja s'endevina, que abunda molt en els docs. mallorquins i valencians del S. XIII compilats en els Repartiments dels dos països (inútil donar-ne cites perquè s'hi troba pertot)

Per aquest temps ja el veiem en obres literàries ben conspícues, com els *CostTort*, en diversos passatges: «Tot hom pot fer --- e l flum d'Ebre, e en les altres aygues --- nores, çuts, *céques* e pexeres, on pusquen pendre les aygues per tots locs regar» (Ol, p. 395). «--- A la serra de Portupí vim Maylorques --- dixem Nós que asseguraríem la albergada, e vestim-nos nostre gonió e nostre perpunt, e metem los aragoneses d'una part e ls catalans de l'altra, e la *céquia* era en mig, e faem la albergada tan estreta que --- les cordes